

het slachtoffer. Dit kan vanuit een optimistische optiek worden ingeschreven in de evolutie naar een herstelrecht, dan wel vanuit een pessimistische optiek in een toenemende repressieve aanpak en de instrumentalisering van het slachtoffer daartoe. Bovendien bevestigde de analyse van enkele wetgevendende bepalingen dat de evolutie naar een beter slachtofferbeleid zich niet alleen laat verklaren door het beantwoorden aan internationale en supranationale aanbevelingen, maar zich ook inschrijft in de initiatieven genomen in de nasleep van bepaalde ingrijpende gebeurtenissen, waarvan de zaak Dutroux een emblematisch voorbeeld is.

Op papier hebben we ongetwijfeld een degelijk slachtofferbeleid dat tegemoetkomt aan de nood aan informatie, betrokkenheid, erkenning en opvang zoals ook verwoord door de slachtoffers in de steekproef van voorliggend onderzoek, maar in de praktijk hapert er nog wel eens wat aan de uitvoering ervan. De onderzoekers formuleerden derhalve in hun conclusies enkele aanbevelingen betreffende de verdere implementatie van het slachtofferbeleid. Daarbij werd als uitgangspunt genomen dat het antwoord voor de optimalisering van de slachtofferzorg niet beperkt mag blijven tot aanpassingen aan het strafrechtelijk kader en tot het verstevigen van de rechtspositie van het slachtoffer daarin, maar dat men bovenal de multidimensionaliteit van het slachtofferbeleid verder moet uitbouwen. Zo raden de onderzoekers aan (1) het personeel en de middelen of het aantal diensten voor slachtofferzorg te versterken alsook op een systematische wijze een coherent beleid en realistische samenwerkingsakkoorden te ontwikkelen die de werking van en samenwerking tussen de slachtofferdiensten in de verschillende arrondissementen kunnen sturen. (2) Verder achten ze het nuttig de mogelijkheden op alternatieve conflictafhandeling te verruimen, bijvoorbeeld door een betere informatieverstrekking daaromtrent. Niet alle slachtoffers zijn bereid om in te stappen in bijvoorbeeld een bemiddelingsprogramma, maar het heeft het potentieel om aan bepaalde slachtofferbehoeften te beantwoorden. (3) Ook de versterking van de rol van de sociale omgeving en de sensibilisering ervan rond de slacht-

offerproblematiek lijkt pertinent aangezien de mantelzorg een belangrijke complement kan zijn in de verwerking van een slachtoffertrauma. (4) Het belang van het verstrekken van informatie over de stand van zaken in het dossier zou tevens opnieuw moeten worden onderstreept. Zo zouden bijvoorbeeld de procedures om informatie te krijgen in de diverse stadia van het politieel en gerechtelijk onderzoek kunnen worden vereenvoudigd. (5) In het verlengde daarvan wordt aangeraden stappen te ondernemen in de blijvende sensibilisering van politieagenten en magistraten aangaande hun rol in de opvang van slachtoffers (hoe beperkt en eenvoudig die soms ook kan zijn), bijvoorbeeld in het kader van de basis- en voortgezette opleiding. (6) Tenslotte bepleiten de onderzoekers een officiële uitbreiding van het doelpubliek van de slachtofferzorg (namelijk slachtoffers van inbreuken) naar slachtoffers van rampen en ongevallen, aangezien zij een gelijkaardig trauma ervaren en eveneens in aanraking komen met politieel en gerechtelijke instanties.

Tinneke Van Camp*

RUBRIEK JEUGD

NATIONALE COMMISSIE VOOR DE RECHTEN VAN HET KIND: EINDELIJK VAN START!

In de rubriek 'Kinderrechten in België en Vlaanderen: 2001 - 2005' (Panopticon 2006/3) werd het samenwerkingsakkoord dat aan de grondslag ligt van de oprichting van Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind kort besproken. Het akkoord werd afgesloten tussen de Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, de Franse Gemeenschap, het Waalse Gewest, de Duitstalige Gemeenschap, het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie. Zodoende weerspiegelt het akkoord de complexiteit van de Belgische staatsstructuur en de verdeling van de verantwoorde-

* Onderzoeker Universiteit Montréal.

lijkheden en bevoegdheden bij de uitvoering van het Internationaal Verdrag inzake Rechten van het Kind in België. Daarbij moet aangestipt worden dat de aanbevelingen van het VN-Comité voor de Rechten van het Kind die de aanleiding waren voor de oprichting van de Nationale Commissie al in 1995 werden geformuleerd na de bespreking van het eerste Belgische rapport over de toepassing van het IVRK. In 2002 herhaalde dit Comité zijn aanbeveling aan België¹. Verschillende ontwerpen en vele discussies later werd het akkoord op 19 september 2005 ondertekend. De vereiste goedkeuring door de parlementen van de genoemde overheden heeft gemaakt dat het akkoord pas in werking is getreden op 10 november 2006². In het voorjaar 2007 werd dan overgegaan tot de aanduiding van de stemgerechtigde leden en leden met raadgevende stem, de aanwerving van het personeel van het secretariaat en de benoeming van de voorzitter en kon de commissie haar werkzaamheden eindelijk aanvangen. In maart 2007 werd het secretariaat operationeel. In mei 2007 werd de voorzitter, mevrouw Sarah D'Hondt, benoemd en kwam de commissie voor het eerst in plenaire zitting bijeen.

De voornaamste opdracht van de Commissie is de redactie van het Belgische rapport over de toepassing van het IVRK en de presentatie ervan voor het Comité. Daarnaast wijst het akkoord aan de commissie ook volgende taken toe die met de opvolging van het IVRK verband houden:

- bijdragen tot de uitwerking van andere documenten in verband met de rechten van het kind die de Belgische Staat gehouden is voor te leggen aan internationale instanties,
- nemen van de nodige maatregelen om de verzameling, de analyse en de verwerking te

coördineren van een minimum aan gegevens ten behoeve van het Comité van de rechten van het kind,

- bevorderen van het overleg en de permanente gegevensuitwisseling tussen de verschillende autoriteiten en instanties die zich bezig houden met de rechten van het kind,
- toezien op de uitvoeringsmaatregelen die nog nodig zijn om te voldoen aan de voorstellen en aanbevelingen van het Comité voor de rechten van het kind,
- advies verstrekken met betrekking tot ontwerpen van internationaal verdrag en protocol, zodra deze invloed hebben op de rechten van het kind.

Ten slotte stelt het akkoord over deze opdrachten zeer duidelijk: "De hierboven geformuleerde opdrachten worden steeds uitgevoerd rekening houdend met de respectieve bevoegdheden van de verschillende betrokken overheden en met respect voor de autonomie van deze overheden"³. Op deze wijze is in het akkoord tegemoetgekomen aan de Vlaamse bezorgdheid om de verworven bevoegdheden veilig te stellen.

De samenstelling van de Commissie is zo ruim mogelijk opgevat. De Commissie bestaat uit stemgerechtigde leden enerzijds en leden met raadgevende stem anderzijds. Alle leden worden aangewezen op grond van hun kennis en ervaring op het gebied van de rechten van de mens en de rechten van het kind⁴.

Het akkoord bepaalt hoeveel stemgerechtigde leden de verschillende overheden mogen aanwijzen. De Federale overheid (de Staat) en de Vlaamse overheid (de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest) mogen elk 2 vertegenwoordigers aanwijzen. Op 12 januari 2007 heeft de Vlaamse Regering beslist dat de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en de Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel de vertegenwoordiger met stemrecht aanduiden.

De Franse gemeenschapsregering, de Duitstalige gemeenschapsregering, de Waalse gewestrege-

1 De tekst van de slotbeschouwingen van het Comité voor de Rechten van het Kind aan België kan geraadpleegd worden op de website van het Comité:
<http://www.ohchr.org/english/bodies/crc/index.htm>. Een officiële Nederlandse vertaling kan bijvoorbeeld geraadpleegd worden in de Kinderrechtengids, Mechelen, Kluwer, II, 2.1, B.

2 B.S., 10 november 2006.

3 Art. 2 van het samenwerkingsakkoord.

4 Art. 3 van het samenwerkingsakkoord.

ring, het verenigd college van de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie en het College van de Franse gemeenschapscommissie kunnen één stemgerechtigd lid aanwijzen⁵. Aangezien de eindverantwoordelijkheid voor het rapport bij de regeringen ligt, hebben zij de bevoegdheid het goed te keuren. De leden met raadgevende stem kunnen hun eventueel eventueel andersluidende mening vermelden in het rapport betreffende de goedkeuring dat als bijlage bij het rapport is gevoegd⁶.

Leden met raadgevende stem in de commissie zijn alle ministers en staatssecretarissen, zowel de federale als deze van de gemeenschappen en gewesten, die een bevoegdheid uitoefenen in verband met de rechten van het kind, en die niet stemgerechtigd zijn. Verder zijn met raadgevende stem vertegenwoordigd de 'erkende administraties en instellingen die zich inzonderheid bezighouden met het welzijn van kinderen' en de comités voor bijzondere jeugdzorg⁷. De Vlaamse administraties hebben aldus drie raadgevende vertegenwoordigers⁸. De Vlaamse Regering heeft deze personen op 12 januari 2007 aangewezen. Ze komen uit het Departement Onderwijs en Vorming, het Agentschap Jongerenwelzijn (bevoegd voor de comités voor bijzondere jeugdzorg) en het Agentschap voor Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen (bevoegd voor het jeugd- en kinderrechtenbeleid).

Er is tevens gezorgd voor een ruime vertegenwoordiging van de actoren in het veld. Denken we maar aan onder meer de vertegenwoordiger van het College van Procureurs-generaal die bevoegd is voor jeugdbescherming, een vertegenwoordiger aangeduid door respectievelijk de Nederlandstalige en Franstalige jeugd magistraten, de vertegenwoordigers van de provincies, de steden en gemeenten. Ook de betrokken

heid van de niet-gouvernementele organisaties is zeer belangrijk. Deze worden overkoepeld en vertegenwoordigd door de Kinderrechtencoalitie Vlaanderen en in de Coordination des ONG pour les droits de l'enfant, die elk drie vertegenwoordigers mag aanduiden.

De Kinderrechtencommissaris en de Délégué général de la Communauté Française aux droits de l'enfant hebben ambtshalve een zetel in deze Commissie. Dit is ook het geval voor het Belgisch Comité voor Unicef. In artikel 45 van het Verdrag werd aan Unicef als gespecialiseerde organisatie van de Verenigde Naties een bijzondere plaats verleend met betrekking tot de daadwerkelijke toepassing van het Verdrag.

Ook de Parlementen van de betrokken overheden kunnen een waarnemer aanduiden 'die de vergaderingen kan bijwonen en aldus een voortgangscntrole kan uitoefenen op de werkzaamheden van de Commissie in de verschillende parlementen'⁹.

Tevens is voorzien dat de commissie een beroep kan doen op experts¹⁰.

In overeenstemming met artikel 12 en volgende van IVRK moeten kinderen, op structurele en aangepaste wijze, betrokken worden bij het werk van de Commissie. In het rapport voor het Comité moet telkens een overzicht gegeven worden van de inspanningen die hiertoe werden geleverd¹¹. Daarenboven zijn ook de jeugdraden van de drie gemeenschappen vertegenwoordigd. Langs Nederlandstalige kant is naast de Vlaamse Jeugdraad ook de Vlaamse Scholierenkoepel vertegenwoordigd¹².

Wat betreft de werking van de commissie lezen we het volgende in het samenwerkingsakkoord:

- De Commissie komt tenminste twee maal per jaar bijeen in plenaire vergadering¹³.

5 Art. 3, 1 van het samenwerkingsakkoord.

6 Art. 2, 1, a) van het samenwerkingsakkoord.

7 Langs Franstalige kant zetelt een vertegenwoordiger van de "Union des Conseillers et Directeurs de l'aide à la jeunesse", zie art. 3, 2, d van het samenwerkingsakkoord.

8 Art. 3, 2, i van het samenwerkingsakkoord.

9 Art. 7 van het samenwerkingsakkoord.

10 Art. 8 van het samenwerkingsakkoord.

11 Art. 10 van het samenwerkingsakkoord.

12 Art. 3, 2, m van het samenwerkingsakkoord.

13 Art. 9 van het samenwerkingsakkoord.

- De Commissie kan in haar midden werkgroepen oprichten die worden belast met bepaalde onderwerpen die in het verslag aan bod kunnen komen¹⁴. De Commissie heeft van deze mogelijkheid al gebruik gemaakt. Momenteel heeft de commissie de bijdragen van de overheden juist verwerkt in een ontwerp van Belgisch rapport dat in het najaar 2007 zal besproken worden in werkgroepen. Deze zullen betrekking hebben op volgende onderwerpen: participatie, niet-begeleide minderjarigen, jeugdbescherming, kinderrechtseducatie, transversale lezing van het rapport, dissenting opinions en armoede en bedelarij.

De Commissie heeft de bedoeling het derde Belgische rapport over de toepassing van het IVRK medio 2008, zij het met een jaar vertraging te wijten aan de late oprichting en start van de commissie, bij het Comité voor de Rechten van het Kind in te dienen.

Een tweede belangrijke bevoegdheid van de stemgerechtigde leden betreft de goedkeuring van de begroting. Het samenwerkingsakkoord bepaalt immers alleen de relatieve bijdrage van de betrokken overheden. Zo dragen de federale en Vlaamse overheid respectievelijk 50 en 25% van de begroting¹⁵. In 2007 bedraagt de dotatie van de Vlaamse overheid 53.000 euro.

Joost Van Haelst*

RUBRIEK CRIMINOLOGIE

MEET- EN OPVOLGINGSINSTRUMENT VOOR DE STRAFRECHTELIJKE KETEN

In opdracht van de FOD's Binnenlandse Zaken en Justitie ontwikkelde de onderzoeksgroep Sociale Veiligheidsanalyse van de UGent en de VUB een

¹⁴ Art. 11 van het samenwerkingsakkoord.

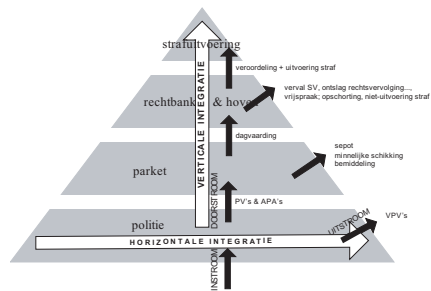
¹⁵ Zie art. 15 van het samenwerkingsakkoord.

* Coördinator Kinderrechten Vlaamse overheid, Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen - Jeugd

meet- en opvolgingsinstrument voor de strafrechtelijke keten. De finaliteit van dit instrument is inzicht te verwerven in de instroom en selectiemechanismen binnen vermelde keten. In voorliggende rubriek bespreken we een aantal basisaspecten van het instrument en stellen we enkele resultaten ervan voor. Voor meer informatie verwijzen we naar de handleiding¹ waarin stapsgewijs de opbouw van het instrument wordt uiteengezet en in detail een aantal relevante analyses worden overlopen.

Situering en doelstelling

Verticale integratie

De strafrechtelijke keten bestaat uit verschillende subsystemen die elk na elkaar maar op een eigen, dynamische wijze criminaliteit pogen te behandelen: politie, parket, onderzoeker, raadkamer, rechtbank van eerste aanleg, ... Ondanks de vaak zeer verschillende structurele en culturele situaties binnen de subsystemen staan deze in onderlinge wisselwerking. Binnen elk subsysteem worden beslissingen genomen die al dan niet leiden tot een doorstroom van de zaak naar het volgende subsysteem. Een voorgaand subsysteem vormt hierdoor steeds de poortwachter voor het volgende.

De voornaamste van deze subsystemen beschikken over statistieken: de positionele criminaliteitsstatistiek (PCS), de jaarstatistieken van het openbaar ministerie en de veroordelingsstatistieken. Deze statistieken steunen op een hori-

¹ PONSAERS, P., ENHUS, E., VAN DEN HERREWEGEN E. & VANDEVOORDE N. (2007). *Meet- en opvolgingsinstrument voor de strafrechtelijke keten - Handleiding*. Brussel: Politeia.